

Selmeczbányai Híradó.

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 „
Negyed évre	1 „
Egyes szám ára 10 krajczár.	

Felolós szerkesztő és kiadó:
VÖRÖS FERENCZ.

Laptulajdonos:

JOERGES AGOST özv. és Fia

A lapot illető szellemi közlemény, valamint az anyagi rész is a kiadóhivatalra ezimzendő.

HIVATALOS HIRDETÉSEK DIJA:

100 szóig 2 frt., ezentúl minden megkezdett 100 szónál 50 krral több

Magánhirdetések megállapodás szerint számítatnak.

Nyilt-tér három hasábos sorért 10 kr.

Belső díj minden hirdetésért 30 kr.

Kéziratok nem adának vissza.

Egy hang az alsómagyarországi bányászatról 1848. évben.

— Folytatás —

A bányapolgároknak nem volt saját kohójok s kénytelenek voltak érceiket a kincstári kohókba szállítani. Ujabb kohókat meg a pénz bányá miatt nem építhettek, annál kevésbé, mert biztosak lehettek az iránt, hogy arra építést nem kapnak miután az erdők a kincstár kezelésében voltak és a bányabírószág utalványá hatálylan maradt volna.

De hogy legalább a kohókba beszolgáltatott ercek s szinporok, vagy más termények értékének meghatározásánál az önkénynek ki ne szolgáltatassanak, ellenőrzés czéljából bányatársulati kémelő intézet felállításának engedélyezést kérték; mi az első lépések megtétele után csak ötven évvel későbbben következett be s a király szavának birtokában még tíz évig küzdöttek, míg az ezen intézmény leterjesztését hátraható akadályokat teljesen elhárították.

Habár a magán bányászoktól évről évre nagyobb s nagyobb kockázattal járt, a vállalkozásra való kedv s hajlandóság még elég elenk volt arra, hogy több új üzemet megindítsanak vagy elhagyott regieket újból felvegyen. Mihez képest mindazoknak, kik azon feladatra vállalkoztak, hogy a bányatársak kezéből minden kisavartassék, hogy célt érhesseken újabb s hatosabb eszközökhöz kellett folyamodniok. Ez okon újabb meg újabb turzásokat indítatván meg s minden irányban felkéréseket (Mutben) eszközölven főtörkövesük minden letekő zúzózvizes elfoglalására és a bányatársulati bányarezsek megszerzésére irányult, még pedig utóbbi szempontból nem azért, hogy az eladó bányatársulatiakat segítyezék, hanem, hogy a többség elnyerése után az igazgatást átvehessék s a kisebb bányarezsek kizsírítását; hiszen nyíltan hirdették, hogy csak oly bányarezsek megvétele tüzessék ki ezélu, melyek a principalitást a kincstár részére biztosítják s hogy azon bányák részei, hol ez el nem érhető vagy eladásnak vagy becsoroltassanak.

A legérzékenyebb csapás azonban, melyet a magánbányászatnak ezen küzdelemben el kellett szenvednie az 1843 44 évben behozott újabb beváltási rendszer volt, melyben a nagylelkűség, az igazság és nyíltság hangoztatása el nem némitotta az önzés s önhaszon elzelatosságát.

Az ezen beváltási rendszerben felállított díjtételek jelentékeny emelést mutattak, nem csak a tüztogyatek, de az olvasztási díjak tekintetéből is, s azonkívül a beváltatokat kémelő — s igazgatási költségekkel, valamint fuvarberrel sájtották, az ólom árat leszállították és a zúzott arany előkészítésének megterítését beszűntették.

Ezen nyomasztó, mondhatni rabló rendszer ellen a bányapolgárok vást emelve kiszámításokkal kimutatni iparkodtak, hogy az a megállapított alap elvel homlokegyenest ellenkezik.

De az ez ügyben Ö Felsőgéhez intézett felirat még maig (1848-ig) sem nyerte elintézését. A terhes rendszer más fél évi fennállása után újabb kerelmet terjesztettek fel a bányapolgárok, melyben számadatilag beigazolták, hogy a beváltó bányapolgárok szemben az 1843 évig fennállott árszabással 560000 frtnál többet fizettek a felemelt olvasztási költségek és egyéb illetek czimén.

A várt könnyítés s sürgetett válasz helyett azonban 1846-évbén újabb beváltási rendszer hozatott be, mely csekély könnyebbséget csak kevés társulatnak biztosított, a többire pedig még terhesebb árszabást állapított meg. Az ennek hatályon kívül való helyezése iránt folyamatba tett eljárás ismét sikertelen maradt. Az utolsó rendszer hatálya csupán egy évre volt megállapítva, s az dacára hogy ez év lejárt mar, tovább áll fenn. Ennek következtében a magán társulati bányászok a pusztulás szélére jutott. Ennek fényes bizonyossága azon körülmény, hogy azon vesztés, mely ez czimén a bányatársulatokat 1843 év óta érte 200000 frtra rugott. Ily tetemes összegnek elvonása a bányászattól kétségkívül érzékeny vesztés volt arra melynek fedezésére külön tőkéje nem lévén; majdnem kizárólag a befektetési tőke számlájára vagyis az elővájás és

feltáras terhére rovatván szükségképpen bénító hatású volt.

Hogy a tarifa tételeinek ilyenén emelése nem volt szükséges abból is kiderült, hogy ha az csakugyan mulhatatlan lett volna, a kohóknak addig aránylag tetemes vesztéségben kellett volna lenniök mely utóbbi az 1818 évi beváltási árszabás behozatala óta 1843 évig vagyis 25 éven át egymillió egyezményi forintot meghaladt volna, mivel a most többlet képen fizetett évi összeg 40000 frtra rug.

A jelen kedvezőtlen viszonyok közt felette nyomasztó teher a bányászatra a bányadó (Urbura), vagyis a koronát megillető tizedrésze a nyers jövedelemnek. Nyomasztó azért, mert a termelési költségek a beváltásra méltó érzeknél legtöbb esetben ezek értékének 1/10 részét emésztik fel s gyakran még ennél s magasabbra rugnak és így a bányabirtokosnak, ha azok tizedét át egadni kénytelen, semmi sem marad. Ámde ezen költségek nem fognak apadni, sőt biztosnak vehető, hogy azok egyre emelkedni fognak, az elemi szerek ármelese, a munkaerő drágulása, a melységben folytatott üzem nehéz s költséges volta miatt. És azon megtakarítások, melyek a tudomány és technika haladása mellett elérhető, nem tartanak lépést a szükségletek fokozódásával. Ide járul, hogy a bányász terméket el nem árusíthatja a legjobb piacon, hanem kénytelen azokat oly árban beváltani, mely nem emelhető és így semmiképen sem pótolhatja a vesztéséget.

Volt még több fontosabb és kevésbé érzékeny hatásra az ezen korban tüzemben állott magánbányászoknak, melyek erre s nagyobbára a minorum gentium osztályába tartozó kincstári tiszték s altisztek kohó és erdőkészelő önkénye, önzése s hatalmaskodásából nehezdedek; azok elkeserítésére vezettek.

Befejezésül csak annyit emelünk ki, hogy a magánbányászati érdekeit sértő ezen állapotok sem az államra sem a kincstári bányászatra s a kincstári tisztí karra előnyt nem nyújtottak.

Igazolja ezt azon tapasztalat, hogy a magánbányászati csökkenése folytán a kincstár évről-évre maga-

TÁRCZA.

A virág regéje.

Sárnya lombú erdőn, zörgő bokor alatt,
Kora kikeletkor egy kis virág fakadt; —
Gyöngye volt a szára, finom a levele,
Színes kelhe bővös illattal volt tele;
A mély aló erdőn ott pompázott szépen,
Nem volt neki párja az egész vidéken.
És midőn a lében öntudatra ébredt,
Meggzilletett benne a vágó és az érzet:
Vágya reménygylé vált, illathú érzelmé,
Pirosra festé be kelhét hő szerepme, —
És a kelő napnak legelső sugára
Lett a kis virágnak színe ideálja.

Szegény kis virágyom, kár volt még kikelned!
Nincsen még ideje a szép szerelenednek, —
Gyöngye szárad érzi a hideg fuvalmat;
Piros szín kelheden gyöngygyllé fájja a harmat.

S midőn a nap lement s utolsó sugára
Bibor mosolyt hintett a messze határra;
Mefajyogott a virág, elhalt az érzelmé,
Hervadtan hanyatlott kelhe a tetemre. —
Végig a nagy erdőn a szél zúgva vágott,
Búsán panaszoja a hervadó fákak:
— Kora kikeletkor egy szép virág fakadt
S most ott fekszik halva zörgő bokor alatt.

Hallama.

Lehullt a hó . . .

Lehullt a hó, fehér az utca.
Jaj de szomorú egy idő —
— Olyan a város, mintha újra
Teritre volna szentföld;
A csillagokan őj felette
Egy óriási síreren,
Gyér lángoknak hatvány világot
Sirok mécsének képzelmé

Bolygókak némán egymagamban
A fehér utczáknak során;
Késő az est, oly néma csend van!
Nyugszik mindenki éankosán!
Egy pár ablak villogos itt ott,
Elnézem azt az ablakot,
— Édes kezej, virág beszélek —
Boldog, vidám világy ean ott.

Minél ismerős leing hallik által
Az utczára az ablakon,
Tégen nem érzett édes érzet
Egy eugen el é hangokon,
Sok édes percznek boldogsága
Hatja át fölök lelketet;
De é perczeknek boldogsága
Nekem már csak . . . emlékezet.

Sziassy Iván.

sabb s nagyobb veszteségeket szenvedett az urbura ezimen, és hogy a kincstári bányászat saját erejéből az elérhető lendület színvonalára már azért sem emelkedhetett, mivel a mit az adminisztratív szolgálat szövevényessége s hosszadalmassága, annak túlmegtérhetése az alkalmazott kezelők, felügyelők, ellenőrök s számvizsgálók sokasága által felengedett, azt a rosszul fizetett gondatlansága absorbeálta. S mindenek dacára a tisztviselők helyzete igen szánandó volt s a bányamunkások helyzetén azon nagy áldozatok sem lendültek, melyeket az állam azoknak elemmel való ellátása s a magtár fenntartása által hozott.

Hogy mind-z' igen kedvezőtlen kihatást szült a bányavárosok jöletére, a környék lakosságának anyagi s etikai állapotára önként értetik. Pedig az oly kiterjedt, biztos alapokra fektetett ipar, mint a milyen a bányászat kellő támogatás s helyes kezelés mellett ki számíthatatlan előnyöket nyújthat nemcsak az államnak, de polgárainak is s ezek evszázadokot át egymást felváltó nemzedékeinek.

Ebből láttuk, hogy sok ok forog fejjén az alsó magyarországi bányászatnál, melyek annak felvirágzását akadályozták. Ám térjünk azon módozatok előadására át, melyek a felsorolt bajokat orvosolni képesek s lássuk: mi a jövőben megoldandó feladat?

(Folyt. köv.)

Kiállítási ügy.

I.

Az 1896-iki ezredves országos kiállítás helyi bizottságának ajánlata az a mozgalom, mely az említett országos kiállítás elzajlása ezen város törvényhatóság részéről indított meg, oly arányokat öltött, melyek nemcsak az ügynek fogynak kiváló előnyre szolgálni, de a város által elérendő sikert is biztosítják.

A bizottság erre vonatkozó javaslatait azért nem vesszük az uttal érdemleges méltatás alá, mivel azok a törvényhatósági bizottság közgyűlési határozatának meghozatala előtt nem tekinthetők befajezott s eldöntött dolgoknak. Habár ki kell említenünk, hogy azoknak előadás s a megállapítása felett annál kevesebb kételkedünk, mivel azokat már a tanács is magáévá tette, s lényegükben oly természetűek, hogy érvényesültek az egyedül má a kiállításról elz sikerestéséhez.

Jelen alkalomból egyedül azon módozatot ismertetjük, mely a teendők programjának a munka felosztására s teljesítésének mikéntjére nevezte állapított meg.

Ezen szempontból mindenkéül kiemelnünk, hogy a helyi bizottság akkép véli legezteszerűben berendezhetőnek az itteni mozgalom, hogy az, mindazon kiállítás csoportokra kiterjesztések, melyeknek tárgyai e helytől is találhatók, mint olyanok kiállítások vagy egyébként elmenthatók: végül, hogy ezekhez képest ugyanannyi csoportbizottság alakításuk részben a működés ellenkebbé tetele, részben pedig a szerepek körtágítása elzajlából, hogy az országra emezeghetetlenül fontos ügyben minden számba vehető tényező azon helyet töltse be, mely őt állásánál fölvá megilletti.

A gymnasium magasabb osztályait a selmezbányai lyceumban folytatta és végezte. Szegénységgel itt is sokat küzdött, de mint jeles tanuló jóakaró partfogója ismert jótékonyaság Breznik János igazgató segítségével tartotta fel magát. A nyolcadik osztály befajezése után a thelogiára készült, de mert a poszonyi útra költéssel nem rendelkezett, még egy évig ugyanez a hatalmas partfogója tanácsára Selmezen maradt, mint benevolens auditor correpitorii minőségben, többféle iskolai segélyben résztvevő, egy kis összeget gyűjtött, a melyel Poszonyba utazhatott, s ott a thelogián beiratkozhatott. Poszonyban, az akkori harmadik évre terjedt cursust nem fejezte be, mint másodéves thelogiust hívta meg Baró Podmaniczky Ármin Aszódra fia mellé nevelőnek. Életében ez forduló pont volt. Mint törekvő, igen szellemes fiatal ember az előkelő családnál, a ház nagy műveltségű úrnője szül. Kegyelmes grófnő, továbbá báró Josika Miklós korszakos regényírónk özevgye s irodalmunk s politikai életünk nagybírói oszlopa: Podmaniczky Frigyes társaságában magas társadalmi műveltségre tett szert.

A hatvanas évek elején, az aszódai ev. algymnasium tőbb évi szünetelés után Sárkány János lelkes buzgólkodása, Podmaniczky Ármin báró partfogása mellett újra megnyílt. Bellus János 1865-ben tanárval tozás alkalomával a neki felajánlott tanszéket principiális rábábeszélésre elfogadta, vele tanítványai az ifjú bárók is bejártak a gymnasiumba. Két évi gyakorlat után a kertlellyi gyűléshez benyújtott folyamodvány következtében — bár a thelogiát nem sem fejezte — engedélyt kapott a tanári vizsga letételére. Ezt sikeresen letéve, mint rendező tanár működött Aszódon.

1869-ben Moravcsik Mihály, ki Sárkány János után hivattán meg Aszódra lelkésznek, a gymnasiumot új lendületnek indította.

A csoportbizottságok s ezek tagjai a következők:

1. a történelmi csoport: Pech Antal, Breznik János, Szintyai József, Panek Ödön, Vörös Ferencz, Altman Imre, Litschauer János, Király Ernő és Rády József;

2. a közművelődési csoport: a lyceum és gymnasium tanári kara; mint külön kiállítás a bányászati és érdekezeti akadémia s a bányaiskola e helytől mellőzendő volt;

3. a népoktatásügyi csoport: a felekezeti iskolák igazgatói s tanító testületei;

4. az egészségügyi csoport: a belvárosban működő városi, kincstári, s magánorvosok és gyógyszereszek;

5. a kereskedelmi pénz- és hitelügy csoportja: az ezen ágba vagy munkalátok előkészítésével a kereskedők ipartársulata bizatot meg;

6. a mezőgazdaság, gyűmölcsészet, méhészet, állattenyésztés s állategészségügy csoportja: Bernhardt Adolf, Dr. Toth Imre, Nyitray László, Sztankay Ferencz, Krausz Vilmos, Lestyánszky József és Fodor József;

7. a magánbányászat csoportja: lovag Berks Róbert, Kachelmann Károly és Szentistványi Gyula;

8. a vas- és fémipar csoportja: Kachelmann Károly, Fizoly Karoly, Tandler Gyula, Nyitray László, Csiba István, Pflanzl Adolf;

9. a fabutor- s decoratív ipar és teljes lakberendezések csoportja: Matzan Ferencz, Krause József, Jezsek János s Králh Vilmos;

10. az agyagipar csoportja: Pohl József, Zachar Károly s társa és Hirselman Gáspár;

11. a ruházati ipar csoportja: Jähn Vilmos, Frieberth Ferencz, Cserny József, Lahmer János és Kneszko András;

12. a bőr- és cipészipar csoportja: Langauer József, Gasparik János, Weigl János, Singler Gyula, Dopita Ferencz, Kneszko András;

13. az élelmi cikkek, mint ipartermékek csoportja: Greguss Antal, Oszwald Gusztáv, Baumertl Dániel, Visnyovszky Dániel, Velics Ferencz, Markus Zsigmond, Seidi Dezső és Sztankai Ferencz; végül

14. a papír- s a sokszorosított ipar, valamint a festészet csoportja: Lencső János, Zsitvay János, Backer Alajos, Krause József, Zuna József, Joerges Ágoston, Rábay István, Toman Ágost.

Ennek kapcsán kiemelnünk, hogy ezen csoportok bizottságai alakuló ülésére már a legközelebb fogynak meghívni elnök s jegyző megválasztása s a működés megkezdése végett; továbbá hogy az egyes bizottsági tagok külön íratban értesültek nyerne nemcsak megbízatásukról, de a csoport programjáról is és hogy a bizottsági javaslatok, indítványok, s tervek a polgármesterhez lesznek előterjesztendők a mozgalom egységes vezetésének biztosítása elzajlából.

1872-ben Votisky Károly, az akkori igazgató tanár elzavonván, Bellus János foglalta el helyét és két évi igazgatósága alatt az aszódai kis gymnasiumot egy nagy vidék jólirvett intézetévé fejlesztette.

1874-ben Breznik János lyc igazgatót a selmezi lyceumba hívta meg a görög és a latin nyelv tanszékére. Azóta itt működött szeretteve, becsültette tanárárságát, s a selmezi közönségét, s mint az ifjuság kitüntetett kedvence maradó érdemeket szerzett magának.

Kiváló jellemvonása volt az elhunytak bámulatra méltó tisztasága és rendszerete, külső megjelenésében minden körülmények közt kifogástalan volt. Tanári működésében a pontosság, szigorú kötelességerzet tekintetében példaképe volt társainak.

Szókimondó egyenessége nemelyekre kellemetlen benyomást gyakorolt, de a kik ismerték közelebbről, elnéztek némely különöségeit, zamatos és szellemes mondasáiban gyakran gyönyörködtek.

A lyceum jeles tanárát, a tanári kar jó kartsárat s az ifjuság valódi atyját siratja benne.

Micsinay János.

Jó napot!

Edes Istenem be szepen hangzik e szó: „Jó napot! Minő szerencsés ember az, kinek jó napja van.

Egy jó nap feledtetni az ember bajait, tele áldás és örömmel, sőt mi több, egy jó nap kellemes hatása alatt az ember szívesen elhiszi, hogy életét is meghosszabbította.

Ép ezért e szó-ha a köszöntés formái használatánál öszinte, jó érzellemmel van mondva, az ember érzelmeire kellemesen hat, az emberben vidám hangulatot ébreszt.

Kulcsfelek.

— **Lesz köztölv-iskolák!** Magyaris Ágost kir. iparfelügyelő és hó 1-én azzal a kellemes bírel letett meg benűntek selmeceket, hogy a lapunk két het előtti számában a köztölvgyűlés illetve iskola felállításáról közölt terv immár valósul. Állítását okmányokkal is bizonyította a polgármesteri hivatalnál, s most annyira haladt az ügy, hogy biztos kilátásunk van arra, hogy az iskola 30 növendékkel már április-hó elején megnyílik, egyelőre a régi kórházépületben. Az iparfelügyelővel itt volt az „első magyar szölv- és köztölvgyűlés részvénytársaság” igazgatója Jolesch Gyula ír is, a ki a váci gyárnak áll az élén, s mint kitűnő szakferfi ismeretes. Ő emelte a váci gyárt oly magas fokra, hogy ott most már 400 munkás foglalkozik, és pedig örömmel és anyagi s erkölcsi javára önmagának s hazájának. A munkáscip, mely eleinte idegenkedett az új foglalkozástól, most szereti azt s a vállalatban jötevőjét tekintfi. Óhajjuk, hogy így legyen nálunk is.

— **Műkedvelői előadás.** Műkedvelőink és hó 10-én a Vöröskereszt-egylet javára előadást rendeznek a Városi Vigadó nagyertermében, mely alkalommal Karczag Vilmos kitűnő színűve a „Lemondás” kerll színe. Az erkölcsi sikerért kiváló garantíát nyújt a szereplők ismert és már többször tapasztalt ügyessége. Szereplő személyek: Lehotzky Elma, Plachy Brigítte, Tirts Jolán és Margótyi Gizé kisasszonyok. Rebling, Remenyik, Papp, Lehotzky, Pauer, Szlovenszky, Ormos és Fritz urak. Reméljük, hogy városunk színpártoló közönsége ez élvezetnyújtó jötekynek célú előadásán nagy számban fog megjelenni.

— **Táncpróba.** Szöllösy Manó tánczenitónk téli tanfolyama e hó 14-én fejeződik be és pedig táncpróba-val, melyre már az alkalommal hívjuk fel az érdeklődő közönség figyelmét. A mulatság jövedelmét a lyceumi Petőfi-kör javára engedfi át tánczenitónk. Ugy a Szöllösy fele táncpróbakon tapasztalt s ezuttal is várható siker, valamint a jötekynek ez el tekintetéből is megérdemli, hogy a mulatságot minél nagyobb számban látogassuk meg.

— **A Boucher nővérek elmerésénye.** Előre becsótva azt, hogy a 13-14 éves Elmirából, a ki korához képest feltűnően sok első rendű darabot játszik, idővel a mikor kezűgyűléssel az előadás jósága is párosul majd, kitűnő művésznő válhatik, megjegyeztük azt, hogy Boucher Ernestine játékaról, előadásáról hasábotok írtatnánk, ha ama, mintegy 20 drbot felbőlel remeknél remeklebb zenemű előadására terjeszkednénk ki, melyeket a fiatal (18 éves) hegedűművésznő itt léte által bemutatott. Ernestine kisasszony nagy művészkörutat tett már Angol, Francia, Svéd, Norvég és Oroszországban, ez utóbban Pétervártól le Odeszáig, játszott uralkodók és több ízben uralkodó családok tagjai előtt. Tekintélyes szaklapok egybelhangzó vélemény szerint rövid idő alatt korszakunk — bajos most korról beszélni, mikor oly rohamosan haladunk — első művésznőjévé fejlődhetik híres mesterének: Sarasate-nak vezetése mellett. Nekünk, a kik selmezi hangversen-

De ha a divat formához kövte, vagy a társadalmi osztályok különbségének érzetetéséül vagy úri pöffeszéskedőből lett mondva, akkor az emberben e szó keserűséget okoz, hatása bosszantó.

Ki gondolta volna, hogy a divat valaha még a köztölvés formáiba is belefurakodik.

Pedig úgy van.

Némely nő, a műveltség mértékét, előbbkelőségét affectvala „Jó napot!” mond reggel, délután, este, a találkozás előtt és után tekintet nélkül a nap szakára.

A férfiak szintén ezt teszik; nem a keresztény világ jó szokásai szerint, vagy a felebaráti szeretet meglégével fogadják és viszonzazzák a köztölvést; hanem a divat formához kövte, a nap bármely szakában „Jó napot!” mondanak.

Ha hivatalnok és köztölv embertársánál magasabb állás előnye elzevi, vagy ha polgár és köztölv embertársánál jobb módban él, a köztölvést „Jó napot!”-tal viszonzozza.

Ha szegényebb vagy embertársánál, vagy a hasonló társadalmi előnyökkel nem rendelkezéssel, nincsenek részvényeid, nem vagy valamelyik pénzintézetnek igazgatósági tagja, nincs ingatlan és ingó vagyonod, s itt-ott embertársaid támogatására szorulsz, akkor: „Jó napot!”-tal viszonzozzák köztölvésedet. A becsület, a becsületes életküzdelem tekintetbe nem jön, a divat szerint „Jó napot!” járja.

Isten tudja honnan eredt ez az idétlen köztölvési forma, csak bámulva veszi észre az ember, hogy komoly férfiak is használják. (A francziáktól; Sz.)

Hiszen ha nálunknál jobb módo vagy előnyösebb állású egyénhez benyitunk s ez „Jó napot!”-tal viszonzozza köztölvésünket, ez egészen rendén van, megütöközi való ok nincs; de ha távozunk és tisztelettel pá-

nyein a — harmadik elég szép szám — jelen voltak, kiváló élvezetet szerzett s méltatásán a fenti külföldi, tehát sokak előtt egyedül hiteles adatokra hivatkozva, csak azt említjük meg, hogy a hasonló alkalmakkor erőszéto zongorahangja nagyon is érezhető volt. A művésznőt Bernhard Adolphe és Gretzmacher Gyula né unokák voltak szívesek zongorájukkal kíségetni, mely szíveségükért e lapok szerkesztősége is hálas köszönetet mond a francia művésznő a viszontlátás reményében bűsűzött el tőlük. Lehet hogy 2—3 év múlva ismét találkozunk vele, s hisszük, hogy akkor már a dalárdának, vagy más egyesületnek is meglesz a koncert zongorája.

— „A selmecezi kereskedő ifjak társulata” évi rendes közgyűlést márczius hó 11-én délután 3 órakor tartja; miről a közgyűlés iránt érdeklődőket, ez uton értesíti: a választmány.

— **Küta esett.** E hó 2-án a Steingruben-város részben egy Biztus Róza névű eselédény a küta fűt. Hulláját a városi kórházba szállították, a hol felboncolták. Maja feltűnő nagy s egyéb belszerveknek, első sorában a gyomornak rovására volt kifejlődve. Valószínű, hogy a szerencsétlen leány, ki régóta buskomor s kissé iszákos volt, úgy szűdült a küta.

— **A radhaj kúrese** című szindarabot adják most a párisi Chatelet-színházban. A darab színpadi pompa tekintetében ritkítja pártját s e mellett színpadi fontossága is egészen páratlan. Így a benne fellépő elefántok sulya 3000 kiló, a tevék 1350, a lovaké 7500, 300 szereplő 21.000, 70 statétké 4900, 40 táncosnő (könnyű áruk) 2899, a dísztereké 2500, a színpadi személyzeté 7000, vagyis összesen 50,050 kilogramm. E fontos darabnak nem állhatott volna ellen maga a színpad sem s okvetlenül megbukott volna — a pénzébe, miért is kitlön meg kellett a színpad talaját támasztani.

— **Tel-fon sodrony nélküli.** Pweece Henrik, az angol főpostahivatal elektrikus a hó 21-én felolvasást tartott Londonban a sodrony nélküli telefonról. Pweece tíz év óta foglalkozik ezzel a kérdéssel s a hristoi esatornában nagy arányokban tett kísérletei közben arról győződött meg, hogy nagyobb vidéken: folyókon tavakon, sőt tengereken is létezenek lehet küldeni minden sodrony alkalmazása nélkül, pusztán csak a víz felhasználásával. A viznek ugyanis meg van az a tulajdonsága, hogy tisztán tovább adja a hangokat és Pweece 3 egész 5 angol mérföldre tisztán meg tudta magát érteni s legközelebb Dover és Calais közt akar kísérletet tenni találmányával.

— **Koporsók ívegéből.** Hammelenek, Gerhard Hauptmann fantasztikus darabja hősnőjének, az Álma úgy látszik teljeséden fog. Mint ugyanis Pétervárról írják, Szowolok és Derbitzky urak azon faradoznak, hogy új szerkezetű ívegkoporsóikra szabadalmat kapjanak. A koporsó két része, a szekrény és a fedel teljesen ívegéből vannak, és egy gyorsan száradó sajtátságos ragasztó anyag által hermetikusan össze ragaszthatók, a mi által a holttest oxydálása meg lesz akadályozható. Ha a koporsó felnyitása válnék szükse-
rosult illedelmessé köszöntésünk után „Jó napot”-ot kiált, az már guny, mert az előnyösebb állás érzetése, esunya afeektálása.

Ezek azt hiszik, hogy ez által főlnyöknek jelt adva a távozóra imponáló hatást gyakorolnak; esalónd: az ellenkező érték el, mert magok iránt a távozóban szánalmat ébresztettek és a tisztelt esökkensét okozták.

Az igazán művelt nő és férfi ezt nem is teszi, hisz egy esepett sem von le a tekintélyéből a nőnek; távozó köszöntését „Ajánlom magam” vagy „Isten önnel”, a férfinek pedig ha a magyaros: „Isten áldja meg” köszöntéssel viszonzozza.

Ámbar az utóbbi köszöntésformát is utóbbi időben az alarendeltség érzetésekor használják, de mégsem hangzik oly visszásan, mint mikor a távozásnál vagy este „Jó napot” mondanak.

Ha valaki korán reggel „Jó napot” mond, ezt álokoskodással el lehet fogadni, mert azt mondják: egész napra szől.

Reggel 8 óratól este 6 óráig a „Jó napot”-nak helyes értelme van, de már este nines semmi értelme, ekkor már guny van tudatásnág.

A magyar ember reggel: „Jó reggelt”-tel, reggeltől estig: „Adjjon Isten jónapot”, „Jó napot kívánok”, röviden pedig „Jó napot”-tal köszönt.

Este pedig: „Jó estét kívánok” és később: „Jó éjszakát mond, és az helyes.

A fogadásnál: „Isten hozta”, az elválás és távozásnál pedig a magyar „Ajánlom magam” vagy: „Isten önnel”, a férfi pedig: „Isten áldja meg”.

En meg azt mondom:

„alázsolója”

gessé, egyszerűen meg kell a zárólapokat melegeitni, hogy a födelet fel lehessen emelni. Az ívegkoporsót azonkívül drothálózat vedí a sértítés ellen és ára nem haladja meg egy fakoporsót. — Mint értesültünk, az új találmány a leginkább érdekelt megboldogult körökben óriási szenzációt keltett.

Irodalom.

— **Az ipari műszavak összegyűjtése** érdekében országos mozgalmat indított meg az „Ipariügylek” című szakpát az iparosok és ipartestületek körében. Közudomási ugyanis, hogy az egyes iparágakban használt műszerek, szerzesmok, eszközök, mesterfogások és műtete- rendszert nem magyar szavakkal, hanem elrontott idegen kifejezésekkel neveztetnek meg, sőt a mi szókészletünk egyes szótárainkban le van rakva, az vajmi kevés, de az is jobban az önkényes alkotóknak köszönött letet. Régi okiratunk és eschszabályaink tanu- bizonyágot tesznek arról; hogy a régi időben a magyar iparos magyar kifejezéseket használt mestersége műszavai gyanánt. Ezeket a fennmaradt régi és az újabb alkotás szavakat összegyűjteni, megrostálni és összeállítani a ezel hogy ekként az ezredéves kiállításon az ipari műszavak gyűjteménye vagy egy iparos műszótár bemutatassék. A megalmtal Fecskey János a m. kir. szabadalmi levéltár főnöke és kiváló ipartgyi szakíró indította meg, kit egy évtizeddel ezelött az akademia a mesterszavak gyűjtésével már megbízott de az akkori törekvések az iparosság közreműködése mellett a kedvező eredmény biztosra vehető Dr. Horváth János szerkesztő az „Ipariügylek” márczius 1-én megjelent számában lelkes felhívást intéz az ipari műszavak gyűjtése tárgyában a hazai iparosokhoz és ipartestületekhez és kijelenti, hogy az összegyűjtött ipari műszavakat a gyűjtő neve alatt kellőleg megrostálva, lapjában közze fogja tenni.

— **A magyar nép tiszta lelke** minden időben tudott lelkelteni a bíltájorszen összeszött mesék, mondák és regék iránt. Ezeket jórésben maga a nép esze gondolta ki, s amelyek más népekkel való érintkezés útján kerültek magyar vidékre, azokat a nép a maga józan s amellet nemcs irányú gondolkodás módja szerint átídomította, mert a magyar nép egyik főszájt- ságát az, hogy minden időben meg tudta tartani a maga saját eszmeirányát. A népies, igazán magyaros gondolkodás tehát semmiben egy meg nem nyilatkozik, mint a nép meséiben, mondáiban és helyi vonatkozásu regéiben. — Nagy nemzeti vállalat az, mely most „Magyar Mese- és Mondavilág” címen Benedek Elek szerkesztésében az „Athenaeum” irod. társulat kiadásában Szechez rajzaival díszíte megindult. Már a második füzet is megjelent s ebben megtaláljuk a „Szép Palkó” cz. mese befejezesét, a „Vitéz szes”, „Az aranyszörít bárnny”, „Babszem Jankó”, „Szalonna fa”, „A esoda óra”, „Rózsza királyfi”, cz. meséket teljesen és a „Bolond Istók” cz. mese kezdetet. E füzetben, melynek ára 25 kr., 15 szebbnél szebb kép is van. A Magyar Mese- és Mondavilág minden könyvkereskedésben megrendelhető. Az első füzetet a kiadó (Athenaeum könyvkiadóhivatala, Budapest Ferenziek-tere 3) kívánatra ingyen is megkölthi.

— **A „Szabad Szó”** képes politikai napilap legújabb kedvezményei. A „Szabad Szó”, melyről talán már fölösleges is említeni, hogy a legjobb és legolcsóbb magyar napilap, hetenkint „Koszoru” címmel egy rendkívül gazdag és előkelő tartalom, képekkel díszített szépirodalmi hetilapot ad mellette. — Továbbá „Kalapács” címmel maró és esipős élezelet dazado élelapot, mely hetenkint talányt is közöl és a megfejtők között 52 Jósiv sorsjegyet és 25 kötet szépirodalmi könyvet sorsol ki. Ezenkívül meg a következő paratlan kedvezményekben részesíti előfizetőit: Azok az előfizetők, a kik a „Szabad Szó”-ra az egész 1894. évben keresztül előfizetnek oly módon, hogy az előfizetési összeget negyedévenként küldik be, megkapják: 1. A „Magyar Történeti Album”-nak már megjelent kötetét nyomban, a mint az első évnegyedi előfizetést beküldik. 2. Pünkösdkor megjelenő „Irók és műtveszek albuma” és „Közgazdasági Album” közzlalt, a mit maguk választanak. 3. A „Magyar Történeti Album”-nak karászonkor megjelenő 2-ik kötetét. 4. A „Szabad Szó” 1895. évre szoló karászonkor megjelenő nagy képes naptárát. Előfizetési ár: Egész évre Budapesten 10 frt, vidéken 12 frt. Fel évre 5 frt, vidéken 6 frt. Negyed évre 2 50 frt, vidéken 3 frt. Az előfizetési pénzek a „Szabad Szó” kiadó hivatalához (Terézvárt 41. sz. alá) küldendők. — Jegyzet: Nem előfizetőknek a díszes kötetű 50 pompás színes képet tartalmazó Magyar Történeti Albumok árát. 150 oldalra terjedő kötetét hetenkint 2 frt bolti árért megkölthük.

A közönség köréből.

Köszönetnyilvánítás.

Fogadják azon ismerőseink s barátaink, a kik drága gyermekünknek: feledhetetlen Dorának és Laurának oly korai elhunnya fölötti mely fájdalomunkat meleg részvétellek enyhíteni szívesek voltak, ez uton is halás köszönetünk.

Selmezbányán 1893. márczius 1.

Neubauer Ferenz és neje.

Nyiltér.

Selyem hamisítvány. Égossink el egy mintát a venni szándékot fekte selyemből s a hamisítás rögton kiderül: Mert míg a valódi s jól festett selyem az élegetésnél nyomban összepödrök és csakhamar kiálszik, maga után esekély világosbarna hamut hagyván; addig a hamisított selyem mely szíres színi-szalons-lesz és könnyen torik; lassan tovább ég (mint ahogy rostszálai a festanyagtól telítetten tovább izának) és sötét barna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pödrökik, csak megödrökül **Heineberg G.** (cs. kir. udvari szállító) **selyemgára Zúrichben,** hához szállítja, postabér-és vámentesen szívesen küld bárkinek is mintát akar egyes íltényekre való akár egész végében lévő valódi selyem szövetéből. Szajezta: ez ímzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. 5

Hirdetések.

285. szám
1894. tíjk. **Árverési hirdetmény.**

A selmecezi kir. járásbírószág mint telekönnyi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy ezen bírószág területen lévő Horniczky Jánosnak a viszkoi 19. számú tíjk. A I. 1/4 ur. b. t. 1—7 sor számú fekvésekből íltető 3/4 részére Heinez Hugo végrehajthatónak 180 frt tóke és járulékaival kielégítése végett a magaslati közegei bíró háznál az 1894. évi márczius-hó 21-én reggeli 9 óra árverési hatámapul tüzettet ki azzal, hogy kérdéss fekvésű 756 frt becsáron alul is, a 15 nap alatt utóajánlatnak fentartásával a legtöbbet ígérőnek eladtni fognak.

Kiáltási ár 756 frt adó szerint megállapított becsár.

Árverési szándékozók tartoznak 756 frt becsárnak 10% -át készpenzen vagy óvadékképes értékpapirokban bánatpénzzel letenni.

Vevő köteles az ígért vételárt az esedékes 6% kamatostól 90 nap alatt a selmecezi kir. adohivatal mint bírói leteti penztárnál kérvény mellett lefizetni.

Vevő az árverési eselemény jogörőre emelkedése után haszonlevezetbe lép, tulajdonjog javára azonban csak a vételár lefizetése után hivatalból fog bekebelezettni.

Vevő köteles a megvett épületeket íltzük ellen biztosítani.

Ha a vevő az ígért vételárt a meghatározott időben le nem fizetné, bármely érdekelt fél kérelme folytán a kesedelmező vevő költségre és veszélyére új árverés fog elrendeltni.

Az árverési felteteleknek egyéb tüzetesebb pontjai ezen eljáró kir. telekönnyi hatóságnál és magaslati közegei bírónál megtekinthetők.

Selmecezen 1894. február 6.

Hejdyr, kir. jbró.

2010 szám
tjvk. 1893. **Árverési hirdetmény.**

A korponai kir. járásbírószág mint tiki hatóság közhírré teszi, hogy a korponavideki takarékpénztár végrehajthatónak Bory Frimel Laura és Bory Gizella végrehajtható szenedök elien 200 frt tókekövetelés és jár. behajtása iránti végrehajtási ügyében a korponai kir. járásbírószág területén lévő Korpona városban fekvő, a korponai 1131. sz. íjkyben A 1/2-ed részben Bory Boldizsár, 1/2-ed részben Bory Gizella, 1/2-ed részben Bory Ilona és 1/2-ed részben Bory szül. Frimel Luiza tulajdonánál jegyzett A. 1. sor 121. írta. a foglalt ház és beltelki bírtokra az árverést 1020 frtban ezennel megállapított kiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1894. évi márczius-hó 28-án** napján d. e 9 órakor ezen kir. jbróság, telekönnyi helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiáltási áron alól is í fognak adatni.

Árverési szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10% -át készpenzen, vagy az 1881. évi november-hó 1-én 3363 sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiáltástól kezebe letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróagnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Korponán, 1893. december-hó 31-ik napján.

A korponai kir. jbróság mint tjvkij hatóság.

Dr. Pazár, kir. aljárásbíró.

